

Tartalom

Sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítése intézményünkben	2
Az integrált nevelésre vonatkozó alapvető törvények és rendeletek	3
Együttneveléshez szükséges feltételek	3
Jelenleg hatályban lévő törvények, rendeletek jogszabályok.....	3
A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei.....	6
A sajátos nevelési igény megállapítása	7
A szakértői bizottsági tevékenység.....	7
A rehabilitációs órák.....	16
A felülvizsgálat.....	16
Iskolai dokumentumok	16
Egyéni fejlődési lap.....	17
Iskolánk és a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.....	19
Differenciáló (fejlesztő) feladatok alsó tagozaton.....	20
Szemponstör a gyermekek jellemzéséhez.....	21
Fejlesztő foglalkozások biztosítása az általános iskola alsó és felső tagozatán	22
Szakirodalom	25
Pszichológus és az iskolában.....	26
Logopédia és gyógytestnevelés	28

Sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítése intézményünkben

2013/2014 tanév szeptemberétől a Vak Bottyán Általános Iskola és Gimnázium vezetőségének döntése szerint, a törvényeknek, rendelkezéseknek megfelelően integráltan, társaikkal együtt osztálykeretben vesznek részt az oktatásban, valamint egyéni illetve mikrocsoportos foglalkoztatási formában fogják megkapni a Szakértői Bizottság Szakvéleménye által meghatározott megsegítést, az általuk meghatározott óraszámban.

Célunk, hogy intézményünk személyközpontú iskolává váljon, ami azt jelenti, hogy nem a tananyagot, hanem a gyereket kell tanítani, tehát a tanulás a személyre, a gyermekre, az ő jellemzőire fókuszáljon, ne a tananyag, hanem a tanulás módját a tanuló, gyermek határozza meg.

A személyközpontú iskola nyújt jó szerepet az integrációhoz.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételezi a sérült emberek életminőségének javítását, esélyegyenlőségük megteremtését. Ennek első lépése a kisgyermekkor (óvodai, iskolai) integráció, a sérült vagy egyéb hátránnyal küzdő tanulók kedvezőbb helyzetben lévő társaikkal történő együtt nevelése, oktatása.

Az ép gyerekek is tanulják meg elfogadni és kezelni a másságot, a sérülés tényét és az optimális segítségnyújtás módjait.

Az integrált nevelés megvalósításának többféle módja létezik. Intézményünkben gyógypedagógus biztosítja a törvényileg előírt rehabilitációt, habilitációt. A sajátos nevelési igényű tanulót eredményes együttneveléséhez biztosítani kell a folyamatos gyógypedagógiai jelenlétet, hiszen a tanító, tanár és a gyógypedagógus együtt felelős a sérült gyermek fejlődéséért. A sérült kisiskolások fejlődését gyógypedagógus szakember figyelemmel kíséri, és hátrányaik kompenzálása érdekében egyéni, illetve mikrocsoportos formában történő fejlesztést biztosít számukra. A tervezés legfontosabb lépése a *tanulók* alapos ismerete, az egyes tanulók, illetve a tanulócsoporthoz *képességstruktúrájának* pontos vizsgálata, feltérképezése. A pedagógiai diagnosztikához számos eszköz (fejlődési skálák, felmérő lapok, kérdőívek) áll rendelkezésre, de a gyógypedagógus saját maga is összeállíthat olyan kérdéssort vagy kérdőívet, amelyet a fejlesztést szolgáló nevelés, oktatás megkezdése előtt minden gyermekről felvesz. A tervezőmunka kezdetekor fontos a szülő és az iskolai nevelést megelőzően a gyermekkel foglalkozó intézmény szakemberei megfigyeléseinek, tapasztalatainak megismerése is. A tanulók diagnosztikus értékelése minden esetben a *pozitívumokra koncentrál*, kiemeli a megmaradt, illetve a meglévő képességeket, funkciókat, ugyanakkor számba veszi a gyermek képességstruktúrájában található hiányosságokat, funkciózavarokat is. A hiányok, zavarok számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását kell, hogy segítse. A pedagógiai *diagnózis célja* annak feltérképezése, hogy *mit tud a* gyermek, és azt *hogyan tudja*, illetve *melyek személyes szükségletei*. Nagyon fontos alapos információk gyűjtése a gyermek megelőző élethelyzetéről, kialakult szokásairól, családi vagy intézményes nevelésük eddig elért eredményeiről és kudarcairól. A tervezés során elengedhetetlen annak figyelembevétele, hogy a tanuló maga és közvetlen környezete mit jelöl meg elsődleges hiányként, illetve milyen igényeket fogalmaz meg. A gyermek korábbi tapasztalatai mellett a diagnózis kitér a tanuló viselkedésének, tanulási és tevékenységi képességeinek elemzésére is természetes és „mesterséges” helyzetben.

Magyarországon törvényi rendelkezések szabályozzák az integrált nevelést.

Az integrált nevelésre vonatkozó alapvető törvények és rendeletek

Az 1991. évi LXIV. törvény- a Magyar Köztársaság kihirdeti „A gyermek jogairól” New Yorkban, 1989-ben született nemzetközi egyezményhez való csatlakozást. Az egyezmény a gyermek jogairól úgy rendelkezik, hogy: „A törvényhozó szervek minden, gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban. A különleges helyzetű gyermekeknek joguk van a lehetőségeinek leginkább megfelelő, teljes életre.” Ez azt jelenti, hogy a törvényben szabályozott módon kell lehetőséget biztosítani a gyermekek, a sérült gyermekek számára is, hogy az érdekeinek leginkább megfelelő módon történjen az iskoláztatásuk.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény biztosít lehetőséget arra, hogy a sajátos nevelésű igényű tanulók integráltan, ép társaikkal vegyenek részt az iskolai oktatásban. Épp ezért az 1993-as közoktatási törvény jelentősége kiemelkedő az integráció szempontjából.

Együttneveléshez szükséges feltételek

A sajátos igényű gyermek, tanuló eredményes fejlesztése érdekében csak olyan intézménybe íratható be, amely rendelkezik a neveléséhez, oktatásához szükséges feltételekkel.

A közoktatási törvény meghatározza a sajátos neveléshez, oktatáshoz szükséges feltételeket.

„Integrált óvodai neveléshez és oktatáshoz, a képzési kötelezettséghez, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz szükséges speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, a gyermek, tanuló részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.” [Kt.121§ (1) 28.]

A törvény egyértelműen fogalmaz, az integráló iskolákban tanuló, sajátos nevelésű igényű gyerekek szakszerű ellátását, a gyógypedagógus jelenlétét biztosítani szükséges.

Az integráló iskolák speciális tanterve tartalmazza a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltakat, azon szükséges fejlesztő eszközök, taneszközök és könyvek, kiadványok felsorolását, melyek az oktatáshoz szükségesek.

Jelenleg hatályban lévő törvények, rendeletek jogszabályok

A gyermeknek tanulónak joga, hogy

- állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és
- életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.

Nkt. 46. § (3) g) A pedagógiai szakszolgálatokkal kapcsolatos változások hatálybalépése (Nkt. 18. §): 2013. január 1.

Ekkortól érvényesek a tankötelezettség kezdetére vonatkozó szabályok is. [Nkt. 45. § (2)-(4)]

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tanköteleessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tanköteleessé.

A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

- (4) A tankötelezettség kezdetéről
- a) az óvoda vezetője,
- b) ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság,
- c) az óvoda, az iskola vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít,
- társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd,
- közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.) 4.§ 3., 13., 25. pont

Az Nkt. 96. § a következő (8) és (9) bekezdéssel egészül ki:

(8) Ha a nevelési-oktatási intézmény szakmai alapidokumentumában, működési engedélyében, nyilvántartásba vételi határozatában az intézmény alaptevékenységei között a) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek, tanulók ellátása,

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, vagy súlyos rendellenességével küzdő gyermekek, tanulók ellátása szerepel, azon 2013. január 1-ig az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek, tanulók ellátását is érteni kell.

(9) Ha a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló szakértői véleményében a sajátos nevelési igényt

- a) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége,
- b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, vagy súlyos rendellenessége alapozza meg, azon a gyermek, a tanuló következő felülvizsgálatáig, de legkésőbb 2015. szeptember 1-ig az egyéb pszichés fejlődési zavart (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavart) is érteni kell.

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása Nkt. 47. § (1)-(10)

(1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(3) A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelés

- az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy

- a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban

(a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók – külön vagy közös vagy részben közös – nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola, kollégium együtt: gyógypedagógia nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézmény) történhet.

(1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(3) A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelés

- az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy
- a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban

(a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók – külön vagy közös vagy részben közös – nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola, kollégium együtt: gyógypedagógia nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézmény) történhet.

A mentesítés lehetőségei:

Nkt. 56. §

(1) A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az intézményvezető mentesíti

a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,

b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

(2) Az érettségi vizsgán az (1) bekezdés b) pont szerinti tantárgyak helyett a tanuló – a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat.

Méltányossági elvek

Nkt. 51. § (5) A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló részére a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az adottságaihoz.

Amennyiben a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő jelentkező élni kíván az Nkt. 51. § (5) bekezdésében biztosított jogával, a jelentkezési laphoz csatolnia kell az erre vonatkozó kérelmet, valamint a szakértői bizottság véleményét. Az intézményvezető a kérelemről döntését határozat formájában hozza meg. Az intézményvezető döntésében a vizsgázó számára biztosíthatja az iskolai tanulmányok során a tanuló által használt, megszokott eszközöket, az írásbeli dolgozat elkészítéséhez a munkaidő meghosszabbítását, a vizsga meghatározott részeinek értékelése alóli felmentést.

Feladatok SNI, BTM (N) ellátással kapcsolatban

a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról EMMI rend. előterjesztés alapján:

Iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása céljából szakértői bizottsági vizsgálat kezdeményezése szülő, óvoda, iskola intézményvezetője által.

Speciális szakiskolába a felvétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító szakértői bizottsági szakvélemény alapján történhet.

Az SNI és BTM (N) tanulók pedagógiai kedvezményeinek vizsgahelyzetben való alkalmazásának részletes szabályai:

- SNI, BTM (N) tanulók esetében a szakvélemények feltüntetési módja a felvételi és mulasztási, ill. beírási naplóban, törzslapon
- Felterjesztési kötelezettség felülvizsgálatra minden év június 30.-ig.

Vonatkozó jogszabályok:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 43/2013. (VI.24.) EMMI rendelet egyes sajátos közoktatási feladatok támogatása igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, felhasználásának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól
- 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról
- 2/2002. (III. 1.) OM. rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve a sajátos nevelési igényű tanulók oktatását megvalósító iskolák alapidokumentuma, mely a Nemzeti alaptantervet kiegészítő, azzal együtt értelmezhető és alkalmazható dokumentum. A közoktatási törvényben meghatározott különleges gondozáshoz való jog érvényesítését teszi lehetővé, azáltal, hogy meghatározza a NAT alapján a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának tartalmát.

„A sajátos nevelési igény kezelésének kultúrája megköveteli, hogy e területen a speciális igények elismerést nyerjenek, hogy az érintett személyeket fokozott figyelem vegye körül, környezetük törekedjen hátrányainak enyhítésére, az előítéletek csökkentésére. Mindezek megvalósításában kiemelkedő szerepet játszanak, fokozott társadalmi felelősséget viselnek az óvodák, iskolák.” –olvasható az előszóban.

A 2/2005. (III.1.) OM rendelet 2.§ (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy „A sajátos nevelési igényű tanulót a többi tanulóval együtt nevelő, oktató iskola a helyi tantervének elkészítésénél „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvét” is figyelembe veszi.”

A sajátos nevelési igény megállapítása

A fogyatékoság szűrése, a sajátos nevelési igény megállapítása tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok vagy az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok feladata. A vizsgálat szakvéleménnyel zárul, amely megállapítja a fogyatékoság tényét, s javaslatot tesz a különleges gondozás keretében történő ellátásra, szakszolgáltatásokra. Ezen bizottságok feladata a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétének vizsgálata is.

A szakértői bizottsági tevékenység

7. § (1) Az Nkt. 18. § (2) bekezdés c) pontja szerinti szakértői bizottsági tevékenység keretében az intézmény szakértői bizottsága a gyermek, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerint orvosi, sajátos nevelési igény gyanúja esetén komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít

a) az iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása céljából

aa) abban az esetben, ha a gyermek nem járt óvodába,

ab) óvodába járó gyermek esetén, annak megítélésére, hogy hétéves korában szükséges-e újabb nevelési évet kezdenie az óvodában,

ac) annak megítélésére, hogy a gyermek számára javasolt-e, hogy hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését,

ad) óvodába járó gyermek esetén, ha a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettsége egyértelműen nem dönthető el a fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján,

ae) ha a szülő nem ért egyet a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján az iskolába lépéshez szükséges óvodai igazolásban tett javaslattal,

af) ha a szülő nem ért egyet a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő gyermek óvodai nevelésben való további részvételéről szóló óvodai döntéssel,

b) a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása,

c) a sajátos nevelési igény -a mozgásszervi-, az érzékszervi- (látási-, hallási-), az értelmi, a beszéd fogyatékoság, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén a halmozott fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy az egyéb pszichés fejlődési zavar: súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar - megállapítása vagy kizárása,

d) sajátos nevelési igényű tanuló esetében

da) az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételeként meghatározott közösségi szolgálat teljesítésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítés,

db) a tankötelezettség meghosszabbításának

céljából, és a vizsgálatok eredményei alapján javaslatot tesz a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséggel küzdő, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók különleges bánásmód keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére.

(2) Amennyiben a szakértői bizottság vizsgálata alapján a gyermeknél, a tanulónál sem a beilleszkedési, sem a tanulási, sem a magatartási nehézség, sem a sajátos nevelési igény

nem állapítható meg, de eredményes óvodai neveléséhez, iskolai neveléséhez, oktatásához iskolapszichológiai, óvodapszichológiai vagy logopédiai ellátásba vétele indokolt, a szakértői bizottság a megfelelő ellátásba vételét kezdeményezi.

(3) Az (1) bekezdés *d*) pontjában meghatározott esetekben a szakértői vélemény elkészítésekor - amennyiben a szakértői bizottság rendelkezésére álló vizsgálati dokumentumokból a szakértői vélemény elkészítéséhez szükséges információk egyértelműen megállapíthatóak - a tanuló újabb vizsgálata mellőzhető.

8. § A szakértői vizsgálat típusai:

a) az aktuális állapot feltárására irányuló vizsgálat,

b) a fejlődést nyomon követő a korábbi diagnózis megalapozottságát, a nevelés, oktatás formájának megfelelőségét a fejlesztés eredményességének mérését célzó felülvizsgálat.

9. § (1) A szakértői bizottsági tevékenységet az Intézmény szakmailag önálló intézményegysége látja el, mely - a 10. § (3) bekezdésében foglalt kivétellel - a feladatok és a területi ellátási kötelezettség szempontjából a székhelyintézményben működő megyei, fővárosi illetékességű intézményegységre (a továbbiakban: megyei szakértői bizottság) és a tagintézményben működő, a megyében járási tankerületi, a fővárosban fővárosi kerületi tankerületi illetékességű intézményegységekre (a továbbiakban: tankerületi szakértői bizottság) tagolódik.

(2) A Szakmai Szolgáltató Intézmény országos szintű területi ellátási kötelezettséggel látja el a 41. § (6) bekezdésben meghatározott szakértői feladatát.

10. § (1) A tankerületi szakértői bizottság területi ellátási kötelezettsége arra a járási, fővárosban fővárosi kerületi tankerületre terjed ki, amelyben működik.

(2) A megyei szakértői bizottság területi ellátási kötelezettsége a fővárosban, megyében több tankerületre terjed ki.

(3) A mozgásszervi fogyatékoság, az érzékszervi (a látási, a hallási) fogyatékoság, valamint a beszéd fogyatékoság megállapítását vagy kizárását végző szakértői bizottság feladatait a Központ által kijelölt intézmény országos illetékességű tagintézményeként látja el. A beszéd fogyatékoság megállapítása vagy kizárása a megyei szakértői bizottság feladatai körében is ellátható.

11. § (1) A tankerületi szakértői bizottság feladata

a) e rendelet általános szabályai szerint indult vizsgálatok esetében a harmadik életévüket betöltött gyermek, tanuló teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálata,

b) a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása és az ehhez kapcsolódó felülvizsgálatok elvégzése,

c) a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása.

(2) Ha a tankerületi szakértői bizottság megítélése szerint a gyermeknél a saját nevelési igény valószínűsíthető, saját vizsgálatának dokumentációját és annak eredményeit, valamint a rendelkezésre álló egyéb iratokat megküldi a megyei szakértői bizottság részére.

12. § (1) A megyei szakértői bizottság koordinációs feladatai:

a) a tankerületi szakértői bizottság szakmai és operatív működésének koordinációja,

b) a megyei szintű diagnosztikai adatbázis működtetése, karbantartása,

c) a szakértői vizsgálatoknál alkalmazott protokoll eljárások folyamatos ellenőrzése és fejlesztése,

d) speciális diagnosztikai feladatok koordinálása.

(2) A megyei szakértői bizottság diagnosztikai feladatai:

a) e rendelet általános szabályai szerint indult vizsgálatok esetében a három évesnél fiatalabb gyermekek teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálata,

b) a 7. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott esetben a gyermek, a tanuló vizsgálatának eredményei alapján szakértői vélemény készítése,

c) a 11. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a tankerületi szakértői bizottság által megküldött vizsgálati dokumentáció alapján

ca) megállapítja vagy kizárja a sajátos nevelési igényt, megállapítja vagy kizárja a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséget, elkészíti és kiadja a szakértői véleményt,

cb) kiegészítő vizsgálatot végez, megállapítja vagy kizárja a sajátos nevelési igényt, megállapítja vagy kizárja a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséget, elkészíti és kiadja a szakértői véleményt,

d) a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esetében a felülvizsgálatok elvégzése,

e) jogszabályban meghatározott esetben a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló családjára részére a juttatások és kedvezmények igénybevételéhez szükséges igazolások kiadása,

f) jogszabályban meghatározott esetben javaslattevő a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek ápoló-gondozó otthoni ellátására, a három évnél idősebb gyermekek bölcsődei ellátására, fogyatékos fiatalok lakóotthoni ellátására.

13. § (1) A szakértői vizsgálat - a (2) bekezdés a), b) és d) pontjaiban, valamint a 40. § (3) bekezdésében foglalt kivétellel - a szülő kérelmére, illetve, ha az eljárást nem a szülő kezdeményezi, a szülő egyetértésével indul. Az eljárás megindítása a pedagógiai szakszolgálati intézménynek a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye (a továbbiakban együtt: lakóhely) szerint illetékes székhelyintézménynél, illetve tagintézménynél kérhető vagy kezdeményezhető. A mozgásszervi fogyatékos, az érzékszervi fogyatékos, valamint a beszéd-fogyatékos megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálat közvetlenül is kérhető, illetve kezdeményezhető a Központ által kijelölt, országos szintű területi ellátási kötelezettséggel rendelkező szakértői bizottságnál. Ha a gyermek óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban részesül, az óvoda és iskola köteles közreműködni az 1. melléklet szerinti vizsgálat iránti kérelem elkészítésében.

(2) A szakértői vizsgálat indítható:

a) hivatalból,

b) hatósági megkeresésre,

c) szülői kérelemre,

d) illetve a szülő egyetértésével

da) a nevelési-oktatási intézmény,

db) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyámhatóság, gyermekjóléti szolgálat, bölcsőde, gyermekotthon, területi gyermekvédelmi szakszolgálat,

dc) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény hatálya alá tartozó fogyatékosok ápoló, gondozó otthona, fogyatékosok rehabilitációs intézménye, fogyatékosok nappali intézménye kezdeményezésére.

(3) Ha a nevelési-oktatási intézmény, vagy a gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a szociális intézmény, valamint a gyámhatóság megítélése szerint a gyermek, tanuló szakértői vizsgálata szükséges,

a) az indok közlésével javasolja a szülőnek a szakértői vizsgálaton való megjelenést és részvételt, a szülő egyetértése esetén óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban részesülő gyermek esetén a nevelési-oktatási intézmény gondoskodik arról, - gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a szociális intézmény, valamint a gyámhatóság közreműködik abban - hogy a vizsgálati kérelem tíz napon belül kiállításra kerüljön,

b) a javaslattétellel egyidejűleg köteles a szülőt tájékoztatni a vizsgálatok eredményeinek lehetséges következményeiről, a szülőnek a vizsgálattal és annak megállapításaival kapcsolatos jogairól,

c) halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló vizsgálatának kezdeményezése esetén, a vizsgálaton jelen lévő szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő szerepéről a szülőt tájékoztatni köteles.

(4) A szülő egyetértése esetén a szakértői vélemény készítésére irányuló - a szülő által aláírt - kérelmet az óvoda, az iskola megküldi

a) az Intézmény - a szülő lakóhelye szerint illetékes - tagintézményének,

b) a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló vizsgálatának kezdeményezése esetén - az (5) bekezdésben foglalt kivétellel - az Oktatási Hivatalnak.

(5) Szülői egyetértés hiányában a (3) bekezdésben foglalt, vizsgálatot kezdeményező intézmény a 40. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt eljárás megindítását kéri.

(6) Ha a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló szülője a szakértői vélemény készítésére irányuló kérelemnyomtatványon olyan nyilatkozatot tesz, hogy gyermeke vizsgálatánál szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő ne legyen jelen, a (4) bekezdés b) pontjában foglaltakat nem kell alkalmazni.

14. § (1) A szakértői vizsgálat időpontját a bizottság határozza meg, és erről, valamint a szakértői vizsgálat helyéről a szülőt értesíti. A szakértői vizsgálat időpontjáról szóló értesítést a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelem megérkezését követő naptól számított tizenöt napon belül, a vizsgálat időpontja előtt legalább tíz nappal meg kell küldeni a szülőnek. A szakértői vizsgálat időpontját - első vizsgálat esetében - a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelem megérkezését követő naptól számított harminc napon belüli időpontra kell kitűzni.

(2) A szakértői vizsgálat megkezdéséhez a szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő együttes jelenléte szükséges. Kétség esetén vélelmezni kell, hogy a vizsgálaton megjelent szülő a távollévő szülő képviselőjére jogosult. Erről a jelenlévő szülőt tájékoztatni kell, az ezzel kapcsolatos nyilatkozatát be kell szerezni. A szakértői vizsgálat során a szülő köteles közreműködni a vizsgálaton - annak zavarása nélkül - jogosult mindvégig jelen lenni.

(3) Ha a gyermek halmozottan hátrányos helyzetű, az első vizsgálat alkalmával, a 21. § (3)-(6) bekezdése szerinti folyamatos figyelemmel kísérést lezáró vizsgálat alkalmával, a szakértői bizottság vizsgálatakor a Hivatal által kijelölt szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértőnek jelen kell lennie.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott esetben a szakértői bizottság - az (1) bekezdés szerinti értesítéssel egyidejűleg - megkeresi a Hivatal szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő kirendelése céljából. A Hivatal a megkeresés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kijelöli a szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértőt.

(5) A szakértői vizsgálat lefolytatásának részletes eljárási rendjét a 2. melléklet tartalmazza.

15. § (1) Az Nkt. 56. § (1) bekezdése alapján egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből a tanuló teljesítményének az értékelése, minősítése alóli mentesítés céljából szakértői vizsgálat indítható:

a) az iskolai nevelés-oktatás első-hatodik évfolyamán az adott tanév január 31-éig szükség szerint bármikor,

b) az a) pontban meghatározott évfolyamokra vonatkozóan meghatározott határnapot követően annak a tanévnek a március 31. napjáig, amelyben a tanuló az adott tantárgy tanulását megkezdte.

(2) A szakértői bizottság eljárását az (1) bekezdésben meghatározott célból, az ott megjelölt időszaknál későbbi időpontban csak a kiskorú tanuló szülője, illetve a nagykorú tanuló kezdeményezheti. A vizsgálati kérelemhez csatolni kell az érintett iskola

igazgatójának a vizsgálat szükségességével kapcsolatos egyetértő nyilatkozatát. Az iskola igazgatója a döntéséhez beszerzi a tanuló osztályfőnöke és az adott tantárgyat tanító pedagógus véleményét. Az iskola igazgatója egyetértésének hiányában a szakértői bizottság vezetője vagy az általa erre kijelölt bizottsági tag - a kiskorú tanuló esetén a tanuló és a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló meghallgatása után - dönt a vizsgálat szükségességéről vagy a kérelem elutasításáról. A kérelem elutasításáról szóló döntést - határozat formájában - írásba kell foglalni. A döntés tekintetében a szakértői vélemény felülvizsgálatával kapcsolatos rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget nem érte el, a szakértői bizottság a szülőt tájékoztatja, hogy a gyermeknek óvodai nevelésben kell részt vennie, és a gyermek fejlettségéről a lakóhely, ennek hiányában a tartózkodási hely szerint illetékes járási hivatalt értesíti.

(4) Ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása vagy az iskolába történő felvétel céljából megkezdett szakértői vizsgálat a beíratásra meghatározott időpontig előreláthatóan nem fejeződik be, a szakértői bizottság e tényről a szülő részére igazolást ad.

16. § (1) A szakértői bizottság a lefolytatott vizsgálatok alapján készíti el a szakértői véleményét. A szakértői vélemény elkészítésének szakmai követelményeit a 3. melléklet tartalmazza. A szakértői bizottság tagjai a gyermek, tanuló fogyatékoságára, a fejlesztést igénylő területekre vonatkozó megállapításait közösen alakítják ki. A szakértői véleményt a szakértői bizottság vezetője és szakértői bizottságnak a vizsgálatban közreműködő tagjai írják alá.

(2) A szakértői bizottság a (3) bekezdésben foglaltak szerint összeállított intézményjegyzék alapján tájékoztatja a szülőt azokról a lehetőségekről, amelyek alapján sajátos nevelési igényű gyermeke a korai fejlesztésben és gondozásban, az óvodai nevelésben, a fejlesztő nevelésben részt vehet, tankötelezettségének eleget tehet. A köznevelési intézményt a szülő választja ki a szakértői bizottság által javasolt intézmények közül. Ha a szülő által választott óvoda, iskola nem azonos a kötelező felvételt biztosító óvodával, iskolával, és az óvoda, az iskola a gyermeket, a tanulót a nem veszi fel, a szakértői bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes, kötelező felvételt biztosító óvodát, iskolát határozza meg az óvodai nevelés, az iskolai nevelés, oktatás ellátására.

(3) A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásában részt vevő köznevelési intézményeket tartalmazó jegyzék összeállításához a megyei, a fővárosi illetékességű szakértői bizottság részére

a) a megyében lévő települési önkormányzat, a fővárosi kerületi önkormányzat - a sajátos nevelési igényt megalapozó fogyatékoság, autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar megjelölésével - a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését ellátó óvodák jegyzékét és azok felvételi körzetét tartalmazó adatokat,

b) az illetékes járási hivatal - a sajátos nevelési igényt megalapozó fogyatékoság, autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar, valamint a nevelés, oktatás formájának (együttnevelés, gyógypedagógiai osztályban történő különnevelés) megjelölésével - a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, oktatását ellátó iskolák jegyzékét és azok felvételi körzetét tartalmazó adatokat,

c) a gyakorló köznevelési intézmény fenntartója a fenntartott nevelési-oktatási intézményekkel kapcsolatos, az *a)-b)* pontban megjelölt adattartalmú információkat,

d) a nem állami, nem önkormányzati intézményfenntartó óvoda esetében a települési önkormányzattal, iskola és pedagógiai szakszolgálati intézmény esetében a fenntartó és a miniszter között létrejött köznevelési szerződésben foglaltak alapján az *a)-b)* pontban

megjelölt adattartalmú információkat első ízben 2013. április 30-ig, azt követően az intézményjegyzéket érintő módosításokat minden év január 31-ig megküldi.

(4) Az intézményjegyzéket a vizsgálaton megjelenő szülők részére megtekintésre át kell adni, valamint meg kell küldeni a szakértői bizottság székhelye szerint illetékes kormányhivatalnak.

(5) A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók részére a korai fejlesztés és gondozás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a fejlesztő nevelés igénybevételével összefüggő utazási költség megtérítéséhez szükséges igazolást a székhelyintézményben működő a szakértői bizottság vezetője központilag kiadott nyomtatványon állítja ki. Az igénybevételt az ellátást nyújtó köznevelési intézmény vezetője vagy írásbeli felhatalmazással rendelkező megbízottja igazolja.

(6) A gyermek, tanuló részére ellátást nyújtó köznevelési intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló és kísérője részére a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezmény igénybevételére jogosító igazolást és utazásnyilvántartó-lapot ad ki központilag kiadott nyomtatványon, továbbá a kiadott nyomtatványokról - az átadás időpontját és az átvevő aláírását tartalmazó - nyilvántartást vezet. Az ellátást nyújtó köznevelési intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló legfeljebb két fő kísérője részére ad ki igazolást és utazás-nyilvántartó lapot, és az igazoláson a kísérői létszámot feltünteti.

17. § (1) A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira. A szakértői véleménynek tartalmaznia kell

a) a gyermek, tanuló és a szülő nevét, a gyermek, tanuló születési idejét, lakóhelyét és tartózkodási helyét,

b) a szakértői vizsgálat rövid leírását,

ba) a beilleszkedési, a tanulási vagy a magatartási nehézségre, vagy annak kizárására vonatkozó megállapítást, az azt alátámasztó tényeket,

bb) a sajátos nevelési igényre, vagy annak kizárására vonatkozó megállapítást, az azt alátámasztó tényeket,

c) a korai fejlesztés és gondozás szükségességét, az ennek keretében nyújtott szolgáltatásokat, a fejlesztéssel kapcsolatos szakmai feladatokat, valamint annak megjelölését, hogy a feladatokat milyen ellátás keretében mely intézmény biztosítja,

d) annak megállapítását, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az e célra létrehozott, a fogyatékoság típusának megfelelő nevelési-oktatási intézményben, osztályban, csoportban, tagozaton vagy a többi gyermekkel, tanulóval közösen is részt vehet az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben-oktatásban, kollégiumi nevelésben,

e) annak megállapítását, hogy a sajátos nevelési igényű tanuló a tankötelezettségét kizárólagosan iskolába járással, illetve kizárólagosan magántanulóként teljesítheti,

f) ha a tanuló a tankötelezettségét kizárólagosan magántanulóként teljesítheti, a heti foglalkoztatás idejét és a felkészüléshez szükséges szakembereket,

g) annak megállapítását, hogy a tanuló a tankötelezettségét fejlesztő nevelés-oktatás, illetőleg a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti,

h) a gyermek, tanuló sajátos nevelési igényének megfelelő

ha) óvodára, csoportra,

hb) általános iskolára, csoportra, osztályra, tagozatra (a továbbiakban: kijelölt iskola),

hc) kollégiumra [a *h)* pont alattiak a továbbiakban együtt: kijelölt nevelési-oktatási intézmény]

vonatkozó javaslatot és a kijelölt nevelési-oktatási intézmény megjelölését,

i) a hivatalból történő felülvizsgálat időpontját,

j) a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket, fejlesztési feladatokat, javaslatot az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítésre,

k) a szükséges szakemberre vonatkozó javaslatot,

l) a nem a Központ által fenntartott pedagógiai szakszolgálati intézmény által elkészített szakértői vélemény esetén a köznevelési megállapodás ügyiratszámát, továbbá az intézmény köznevelési szerződésben meghatározott működési területét, illetve az e rendeletre való utalást,

m) a szülő tájékoztatását a 18. §-ban foglalt jogairól és kötelezettségeiről.

(2) Ha a fővárosi, megyei területi gyermekvédelmi szakszolgálat értesítése szerint a szakértői bizottság eljárásával egyidejűleg a gyermek, tanuló átmeneti vagy tartós nevelésbe vételével kapcsolatos eljárás is folyik, a szakértői véleményt a kijelölt gondozási helyről szóló tájékoztatás megérkezését követően lehet elkészíteni.

(3) A szakértői vizsgálat befejezését követően a szülőt tájékoztatni kell a szakértői vizsgálat megállapításairól, a szakértői vélemény várható tartalmáról, a szülői jogokról és kötelezettségekről. A tájékoztatás tényét, a tájékoztatási kötelezettség teljesítését írásba kell foglalni és a szülővel alá kell írni.

(4) Ha az eljárásban szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő működik közre, a szülő tájékoztatásánál jelen kell lennie. A szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő a szakértői bizottság munkájával és megállapításaival kapcsolatosan kifejtheti véleményét, és javasolhatja a szülőnek, hogy éljen a felülvizsgálat kezdeményezésének jogával.

(5) A szakértői véleményt - a vizsgálat lezárását követő huszonegy napon belül - kézbesíteni kell a szülőnek. A szülőnek - a kézhezvételétől számítva - tizenöt nap áll rendelkezésre a szakértői vélemény felülvizsgálatának kezdeményezésére. A kézbesítés történhet postai úton, személyesen vagy kézbesítő útján. A kézbesítés napja az a nap, amelyen a szakértői véleménynek a szülő általi átvétele megtörtént.

18. § (1) A gyermek, tanuló ellátására a szakértői véleményben foglaltak szerint akkor kerülhet sor, ha az abban foglaltakkal a kiskorú tanuló esetén a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló egyetért. Amennyiben a szakértői véleményben foglaltakkal a szülő, a tanuló nem ért egyet, a szakértői bizottság köteles erről a tényről a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes járási hivatalt tájékoztatni.

(2) A szülő, vagy nagykorú tanuló esetén a tanuló közvetlenül is eljárást indíthat a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes járási hivatalnál a szakértői vélemény felülvizsgálatát kezdeményezve. Szülőnek, vagy nagykorú tanuló esetén a tanulónak a szakértői véleményben foglaltakkal kapcsolatos egyetértését vagy egyet nem értését írásban kell közölnie.

(3) Amennyiben a szülő, vagy nagykorú tanuló esetén a tanuló a szakértői vélemény kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nem tesz nyilatkozatot és nem indítja meg a (2) bekezdésben meghatározott eljárást, az egyetértését megadottnak kell tekinteni.

19. § (1) Ha a szakértői bizottság a nevelési év, tanítási év alatt állapítja meg, hogy a gyermek, tanuló sajátos nevelési igényű,

a) a szakértői véleményében abban az esetben javasolhatja, hogy a gyermeket a nevelési évben a kijelölt óvoda, a tanulót a kijelölt iskola átvegye, ha az a gyermeket, tanulót fogadni tudja,

b) és a gyermeket, a tanulót a kijelölt óvoda, iskola nem tudja fogadni, illetve a gyermek, a tanuló a többi gyermekkel, tanulóval közösen vesz részt az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben-oktatásban, az óvodai csoport, iskolai osztály átlagléttségének számításánál az adott nevelési évben, tanévben egy gyermekként kell figyelembe venni.

(2) Ha a szülő nem élt a felülvizsgálat kezdeményezésének jogával, a szakértői véleményt a szakértői bizottság

a) a sajátos nevelési igény megállapítása esetén a kijelölt nevelési-oktatási intézménynek,

b) abban az esetben, ha a gyermek az adott évben betölti az ötödik életévét vagy ennél idősebb, a lakóhely, ennek hiányában a tartózkodási hely szerint illetékes járási hivatalnak megküldi.

20. § (1) Ha az óvodai nevelés, iskolai nevelés és oktatás a többi gyermekkel, tanulóval közös óvodai csoportban, iskolai osztályban azért nem szervezhető meg, mert az intézményi jegyzékben nincsen megfelelő óvoda, iskola, a szakértői bizottság a szakértői véleményét megküldi a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes tankerületi igazgatónak. A tankerületi igazgató intézkedik arról, hogy a gyermek, tanuló kötelező felvételét ellátó nevelési-oktatási intézmény kijelölésre kerüljön. A tankerületi igazgató harminc napon belül tájékoztatja az intézkedéséről a szakértői bizottságot.

(2) Ha a gyermek, a tanuló gyógypedagógiai intézményben történő nevelése, oktatása azért nem szervezhető meg, mert az Intézmény által vezetett jegyzékben nincsen megfelelő óvoda, iskola, a szakértői bizottság a szakértői véleményét megküldi a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes megyeközponti tankerület vezetőjének. A megyeközponti tankerület vezetője intézkedik arról, hogy a gyermek, tanuló kötelező felvételét ellátó nevelési-oktatási intézmény kijelölésre kerüljön. A megyeközponti tankerület vezetője harminc napon belül tájékoztatja az intézkedéséről a szakértői bizottságot.

(3) Ha a sajátos nevelési igényű tanuló iskolát kíván változtatni, szándékáról a tanuló szülőjének írásban tájékoztatnia kell az illetékes szakértői bizottságot. A szakértői bizottság, amennyiben az az iskola, amelybe a tanuló az átvételét, felvételét kéri, az adott sajátos nevelési igényre tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a bejelentést tizenöt napon belül írásban tudomásul veszi, és szakértői véleményének az iskola kijelölésére és az iskolába történő beiratkozásra vonatkozó rendelkezéseit módosítja. Ha az iskola nem vagy nem az adott fogyatékosra tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a szakértői bizottság a tanuló - szükség szerinti - vizsgálata után új szakértői véleményt készít. A tanuló vizsgálata mellőzhető, ha a meglévő vizsgálati eredmények kiegészítésére nincs szükség. E rendelkezéseket alkalmazni kell az óvoda, a kollégium, a korai fejlesztés és gondozás vagy a fejlesztő nevelés feladataiban közreműködő intézmény változásakor is. Az e bekezdésben meghatározott intézkedéseket, ha a gyermek, tanuló vizsgálatára nincs szükség, a szakértői bizottság vezetője vagy az általa kijelölt szakértői bizottsági tag hajtja végre.

21. § (1) Ha a gyermek, tanuló első vizsgálatát végző szakértői bizottság megítélése szerint a gyermek, tanuló halmozottan fogyatékos, a szülő egyetértésével kiegészítő vizsgálat elvégzését kezdeményezheti a gyermek, tanuló testi, érzékszervi fogyatékoságának megfelelő országos szakértői feladatokat ellátó bizottságnál.

(2) A szakértői bizottság az enyhe értelmi fogyatékoságot csak abban az esetben állapíthatja meg, ha azt a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet 4. § (3) bekezdés e) pontjában foglaltak alapján, az e rendelet 4. melléklete szerint kiállított orvosi adatlap adatai vagy a gyermek fejlődése (3) bekezdés szerinti folyamatos figyelemmel kísérésének adatai igazolják.

(3) Ha az orvosi adatlap adatai és a szakértői bizottság eljárása során készített orvosi szakértői vélemény, valamint a pedagógiai, továbbá pszichológiai vizsgálat során kialakított elsődleges képességbecslés alapján valószínűsíthető az enyhe értelmi fogyatékoság, a gyermeknek folyamatos figyelemmel kísérésben kell részt vennie. A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a gyermek, tanuló a lakóhelye szerinti vagy a választott óvodában, illetve általános iskolában a többi gyermekkel, tanulóval együtt vesz

részt az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben-oktatásban. A folyamatos figyelemmel kísérés a pedagógiai, illetve a pszichológiai vizsgálatot követő hónapban indul, és ha az adott nevelési év, tanév végéig még legalább hét hónap hátravan, a tanév végéig, ha kevesebb, mint hét hónap van hátra, a vizsgálatot követő nevelési év, tanév feléig tart. A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a gyermek vizsgálatát a statisztikai adatszolgáltatás során is lezáratlan vizsgálatként kell nyilvántartani.

(4) A folyamatos figyelemmel kísérés kezdetén a szakértői bizottság meghatározza a megfigyelésben közreműködő pedagógus feladatait.

(5) A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a szakértői bizottság képviselője legalább három alkalommal, az óvodai foglalkozáson, illetve a tanítási órán megfigyeli a gyermeket, tanulót. A folyamatos figyelemmel kísérés végén a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság megvizsgálja a gyermek, tanuló fejlődését, és tapasztalatai alapján - a vizsgálatok összegezésének eredményeként - készíti el szakértői véleményét.

(6) A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus - a szakértői bizottság útmutatása szerint - a gyermek, tanuló fejlődéséről rendszeresen, de legalább kéthavonta részletes értékelést készít. A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni neveléshez. A folyamatos figyelemmel kísérés végén a részletes értékelést a pedagógus átadja a szakértői bizottságnak.

(7) Ha a szakértői eljárásban szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő vesz részt, a szakértő részt vehet a (5)-(6) bekezdés alapján szervezett megfigyelésen, illetve a szülővel történő egyeztetésen.

22. § (1) Ha a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, vagy sajátos nevelési igényű, a szakértői bizottság hivatalból, hatósági megkeresésre, szülői kérelemre, vagy a gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola kérelme alapján felülvizsgálati eljárást folytat le. A felülvizsgálati eljárásra - a folyamatos figyelemmel kísérés kivételével - a szakértői bizottsági vizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a szakértői bizottság szakértői véleményét a végrehajthatásának megkezdését követő első nevelési év, tanév során hivatalból felül kell vizsgálni. Az első hivatalból történő felülvizsgálatában nem vehet részt az, aki a szakértői vélemény megalkotásában közreműködött.

(3) Ha a gyermek, tanuló enyhe értelmi fogyatékos, illetve egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd, a szakértői véleményt az első hivatalból történő felülvizsgálat után addig a tanévig, amelyben a tanuló a tíz éves életkort betölti minden második, azt követően és egyéb fogyatékos, valamint autizmus spektrum zavar esetében, illetve ha a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, addig a tanévig, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti, minden harmadik tanévben hivatalból felül kell vizsgálni.

23. § (1) A szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti. A szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor köteles lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő felülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra.

(2) Ha a felülvizsgálatra a nevelési-oktatási intézményben kerül sor, a vizsgálat időpontjáról és helyéről - a szakértői bizottsággal történő egyeztetés alapján - a gyermek, tanuló nevelését, nevelését-oktatását ellátó intézmény a felülvizsgálat időpontja előtt legalább nyolc nappal értesíti a szülőt. A felülvizsgálat során a szülő jelenlététől, valamint közreműködésétől a szakértői bizottság eltekinthet, ha a szülő a vizsgálat lefolytatása előtt írásban nyilatkozik a felülvizsgálat tényének és időpontjának tudomásul vételéről, és arról, hogy azon nem kíván jelen lenni.

(3) Teljes körű vizsgálati eljárást kell lefolytatni

a) az enyhén értelmi fogyatékos, valamint az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek, tanuló első hivatalból történő felülvizsgálati eljárásában,

b) ha arra a hatósági megkeresésben foglaltak teljesítéséhez szükség van,

c) a szülő kérésére indított eljárásban, feltéve, hogy az utolsó teljes körű vizsgálat óta több mint két év telt el.

(4) A gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola a felülvizsgálati eljárást - tanévenként legfeljebb egy alkalommal - bármikor kezdeményezheti, melyről - a felülvizsgálat szükségességének indokolásával - a szülőt tájékoztatni köteles. Az iskolai kezdeményezésre történő felülvizsgálat esetén a felülvizsgálat részeként a szakértői bizottság egy tagja legalább egy teljes napot a gyermek óvodai csoportjában, a tanuló iskolai osztályában hospitál, megfigyeléseiről feljegyzést készít.

(5) Ha a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a tanuló sajátos nevelési igényének megfelelő ellátására a továbbiakban nincs szükség, a tanuló a következő tanévet a kötelező felvételt biztosító vagy a választott iskolában kezdi meg. A szakértői bizottság a szakértői véleményét megküldi a szülőnek, a kijelölt iskolának, a lakóhely szerinti kötelező felvételt biztosító iskolának és a lakóhely szerint illetékes járási hivatalnak.

(6) A szakértői bizottság kezdeményezi a területileg illetékes kormányhivatalnál a nevelési-oktatási intézmény hatósági, a fenntartónál pedig szakmai ellenőrzését, ha a felülvizsgálati eljárás során vagy az értékelő lap alapján azt indokoltnak tartja.

A rehabilitációs órák

A sérülésből adódó hátrányok rehabilitációjára vonatkozó rendelkezések részletesen szabályozzák és előírják az iskola tennivalóit. Az iskolának biztosítani kell, és óratervében meg kell jelenítenie a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációt szolgáló órakeretet. A szakértői vizsgálat a szülő kérésére, illetve egyetértésével indítható. Amennyiben az iskola ítéli meg úgy, hogy a tanuló szakértői vizsgálata szükséges, behívja a szülőt, és az indokok közlésével javasolja a szakértői vizsgálaton való részvételt. A szakértői véleményben foglaltakat a szülővel ismertetni kell. „Az ismertetés során fel kell hívni a szülő figyelmét arra, hogy a szakértői véleményben foglaltak végrehajtására csak akkor kerül sor, ha az abban foglaltakkal egyetért, és egyetértését aláírásával igazolja.” /Nkt.27. §.(5) bekezdés /

A felülvizsgálat

Törvény rendelkezik a sajátos nevelési igényű tanulók felülvizsgálatáról. „A szakértői és rehabilitációs bizottság az enyhe értelmi fogyatékos tanuló és a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanuló fejlődését az első vizsgálatot követő első tanév eltelte után, azt követően a tanuló tizenkét éves koráig minden második, azt követően és a nem említett többi fogyatékoság esetén minden harmadik tanévben hivatalból felülvizsgálja.” A felülvizsgálatot az iskoláknak kell kérniük az illetékes bizottságoktól.

Iskolai dokumentumok

A sajátos nevelési igényű gyermeket, tanulót befogadó intézmény szakmai alapidokumentumában meg kell jelennie a feladatnak.

Az iskola pedagógiai programja, helyi tanterve elkészítésénél figyelembe kell venni a” Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében” meghatározottakat. Ez a rendelet azért fontos, mert az összes kedvezmény, pozitív diszkrimináció, speciális megsegítés csak abban az esetben jár az iskolának, ha a szakmai alapidokumentumában dokumentálja sajátos nevelési igényű tanulók oktatását. A fenntartónak készített statisztikákban pontosan fel kell tüntetni, hogy hány és milyen típusú sérült tanuló integrációját valósítja meg az iskola. A statisztikában meg kell jelölni a szakértői vélemények számát is, ez igazolja, hogy a sajátos nevelési igényű tanuló beiskolázása szakszerű és törvényes.

A pedagógiai programban célszerű kifejtetni, milyen módon (teljes, részleges, lokális stb.) valósul meg az együtt nevelés az iskolában, milyen sérüléssel küzdő tanulókat integrálnak, milyen szakmai, pedagógiai alapvetések mentén. Fel kell tüntetni a gyógypedagógiai megsegítés módját, rendszerét, ki kell térni az integrációból adódó nevelési feladatokra is. A helyi tanterv óratervében meg kell jeleníteni az évfolyamokra lebontott rehabilitációs órák számát. A tanterv összeállításában figyelembe kell venni a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében foglaltakat, a helyi tanterv tartalmazza a sérülés típusához és fokához igazodó fejlesztő programokat, a mennyiségi és minőségi eltéréseket. A tudatos integrációhoz, ahol figyelembe veszik a sajátos nevelési igényű tanulók eltérő lehetőségeit, ezek mind szükségesek.

Egyéni fejlődési lap

Az integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon kell dokumentálni. Az egyéni fejlődési lap vezetésére vonatkozó rendelkezést első alkalommal a 2005/2006-os tanév első évfolyamán szükséges alkalmazni.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését szabályozó törvények, rendeletek és dokumentumok is tükrözik, hogy egyre tudatosabbá, átgondoltabbá vált az integráció megítélése. Ki kell alakulnia egy olyan iskolai környezetnek, amely élni tud a törvények által biztosított lehetőségekkel.

Az együttneveléshez, a minden tanuló számára hatékony iskola kialakításához át kell alakítani és differenciálni kell a tanulászervezési módszereket, a tananyag elrendezését, az értékelés egész rendszerét. Meg kell tanulnunk együttműködni, közös stratégiákat kidolgozni, figyelni egymásra, segítséget adni és kapni.

Alapelveink:

A fogyatékos gyermek nevelése, fejlesztése sajátos pszichológiai eljárások alkalmazását igényli. Azok a gyermekek, melyek valamely fogyatékoságban szenvednek, különleges gondozásra tarthatnak igényt jogaik szerint. Napjaink legkívánatosabb törekvése az integráció lehetőségét mi is biztosítjuk az arra rászoruló és alkalmas gyermeknek.

A sérült kisgyerekeknek szóló minőségi programnak 6 elengedhetetlen jellegzetessége legyen: integráló, átfogó, minden részletre kiterjedő, normalizálódó, rugalmas, családra és közösségre építő, kompetencia alapú.

- a tanítási, vagy szociális tevékenységben a sérült és az ép gyerekek együtt vesznek részt
- az átfogó nevelésünk kiterjed az átfogó nevelésre, tervezésre, fejlesztési programok elkészítésére
- a szolgáltatások koordinálására stb.
- támogatjuk a szülői szerepet, önkezdemenyvezést stb.

- a szülők partnerekké váljanak, a családi szokások beépülnek a gyermek készségfejlesztésébe, a fejlesztési terv az egyedi gyermekhez, családokhoz, csoporthoz, közösséghez illeszkedik.

Cél:

- A sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését, erényeit, próbálkozásait, másságát elfogadó környezet biztosítása.
- A fogyatékos gyermeket nevelő családok élénk segítése, tájékoztatása jogairól, kötelezettségeikről.
- A sérülés arányában a fogyatékos gyermek fejlesztése, tudatos integrálása.
- Szakmai team segítse munkánkat.
- a tanulási nehézségek és magatartási zavarok lehetséges mértékű csökkentése, szocializáció, továbbhaladás elősegítése.

Feladat:

- Elfogadó környezet biztosítása.
- Az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermek fejlődési üteméhez való igazítása.
- Annak belátása, hogy kiemelkedő tevékenységre is képes lehet.
- Fejlesztésüknek a számukra megfelelő területeken való megvalósítása.
- Kiemelten az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtás.
- Csoportos, kis csoportos, egyéni formában, különböző technikák, terápiák alkalmazásával való segítségadás.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- A diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés.

A fejlesztés elvei az SNI- gyermekekre vonatkozóan:

- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni.
- Amennyiben részesült korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.
- Biztosítani kell a folyamatos stimulációt és kondicionálást, a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét, kiszámíthatóságát.
- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen.
- Cselekvésbe ágyazott gondolkodás figyelembe vétele.
- Kellő idő, alkalom, a munkához való időtöbblet biztosítása.
- Nagymennyiségű változatos ingerek biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében.
- Az alapmozgások, szociális készségek, kognitív funkciók fejlesztése.
- Az adekvát játékhasználat elősegítése.
- Tudatos önállóságra nevelés.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód.
- Differenciált fejlesztés.
- Az eltérő terhelhetőség figyelembe vétele.
- A fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájával, a gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélésével.

Sajátos neveléshez szükséges feltételek:

- Integrációból és az enyhe mértékű fogyatékoságból adódóan különleges tárgyi berendezések ez idáig nem álltak rendelkezésünkre, szükség esetén a beszerzése megoldásra vár.
- Korai fejlesztés érdekében a lehető leghamarabb a Nevelési Tanácsadó véleményét kérjük, az enyhe értelmi fogyatékoság, beilleszkedési nehézség, viselkedési zavar esetén.
- Rendszeres védőnői, orvosi szűrővizsgálatok biztosítják a látás, hallás, szervi rendellenességek kiszűrését.
- Fejlesztőpedagógus és gyógypedagógus is foglalkozik a gyerekekkel.

Iskolánk és a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Iskolánkban a speciális, megsegítő nevelést igénylő gyermekek fejlesztését, segítségét gyógypedagógus illetve fejlesztő, differenciáló pedagógusok végzik, egyéni és mikro-csoportos foglalkoztatási formában.

Fejlesztőpedagógiánk célja:

- 1.) Legfontosabb célok:
 - személyiségfejlődés
 - boldog, egészséges, erkölcsös ember
 - pozitív énkép
 - jó kommunikációs képesség
 - idegrendszer fejlődésének biztosítása
 - mozgásfejlődés
 - érzelmi élet fejlődése
 - érzékszervek fejlődése
 - beszéd fejlődése
 - PREVENCIÓ
- 2.) Másodlagos célok:
 - részképtesség-zavarok megszüntetése
 - figyelem-, viselkedési-, (tanulási) zavarok csökkentése
- 3.) Harmadlagos célok:
 - ismeretek bővülése
 - iskolai elvárásoknak való megfelelés (nevelés, oktatás)

Fejlesztőpedagógiánk feladata:

- nagymozgások, mozgáskoordináció
- a testséma
- téri tájékozódás
- iránydifferenciálás
- vizuális észlelés, megfigyelő és elemző készség
- szem-kéz koordináció
- alakállandóság
- alak – háttér felfogás
- finommotorika és a taktilis érzékelés (grafomotoros fejlesztés)
- ábrázoló készség
- beszéd-készség
- időbeli tájékozódás
- mennyiségfogalom, számolási készség (matematikai gondolkodási képesség)
- ritmusérzék

- sorrendiség
- egyensúlyérzék (Ayres-terápiás eszközök segítségével)
- pszichikus funkciók

Fejlesztőpedagógiánk sajátosságai:

- Az óvodapedagógusok fontos feladata, hogy a gyermekek egyéni fejlődését követve, a lehető legkorábbi időpontban jelezzék a problémákat (szülő felé, Nevelési Tanácsadó, vagy Szakértői Bizottság felé), biztosítva, hogy a gyermekek szakértői vélemény alapján minél hamarabb megfelelő, speciális fejlesztésben részesüljenek.
- Egyéni és kiscsoportos (2-4-6 fős) formát alkalmazunk.
- Megfelelő ingergazdag környezetet biztosítunk, mely kihasználja a természetes gyermeki érdeklődést, és tevékenységre ösztönöz.
- Foglalkozásainkon rendszeresen, heti 2 alkalommal vehetnek részt a gyermekek, mert a fejlesztő hatás csak ennek függvényében jelentkezik.
- Foglalkozásainkat játék, játékoság és komplexitás jellemzi.
- A fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához és fejlettségi szintjéhez igazodva történik, a feladatokat és a játékokat fokozatosan nehezítve, s biztosított a fejlődés nyomon követése is.
- A fejlesztés fejlesztési terv alapján történik.
- Minden gyermekről egyéni fejlesztési naplót vezetünk.
- Együttműködünk, és kapcsolatot tartunk a gyermekeket érintő különféle képviselőkkel (pedagógusokkal, gyermekorvossal, gyerekpszichiáterekkel, pszichológusokkal, szülőkkel stb.) és különböző intézményekkel (Nevelési Tanácsadóval, Szakértői Bizottsággal, Gyerek-ideggondozóval, Családsegítő Központtal, óvodával, iskolával stb.).
- Tudatosan törekszünk az értékelő, minősítő, ítélkező attitűd helyett, az érzelmi biztonságot adó, szeretetteljes, megértő, elfogadó, segítő attitűdre.

Differenciáló (fejlesztő) feladatok alsó tagozaton

A gyermek, tanuló joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön.

Az oktatási intézmény feladata, hogy biztosítsa a tanulók fejlődéséhez szükséges felkészítést.

Az alapfokú nevelés – oktatás bevezető szakasza (1. és 2. évfolyam) egy fejlődési szakasznak tekinthető, ahol ki kell alakítani a biztos alapkészségeket, az olvasás, az írás, a számolás területén.

Az alapfokú nevelés – oktatás kezdő szakasza (3. és 4. évfolyam) szintén egy fejlődési szakasznak tekinthető, ahol olyan alapkészségek fejlesztése történik, amelyek a gyermek iskolai teljesítményét segíti, javítja.

A feladatok, célok megvalósítása részben tanítási órákon – differenciált óravezetéssel –, részben órákon kívül, kiscsoportos foglalkozás keretében történik. Ezek a differenciáló foglalkozások heti 1-2 alkalommal, szakvéleményben meghatározott számban külön erre a célra berendezett teremben, délelőtt vagy délután, differenciáló pedagógus vezetésével zajlanak.

Az eredményes munka feltétele, hogy minél előbb megismerje az 1. osztályba lépő tanulót az osztálytanító. Ebben segítik az alábbi tevékenységek, dokumentumok:

- óvodai jellemzés, amit az óvónők készítenek minden gyermekről

- iskolaérettségi vizsgálat eredményének másolata
- szakértői bizottság szakvéleményének másolata
- hospitálás az óvodában
- családlátogatás
- óvodások látogatása az iskolában
- emberrajz (amit, szeptember 15-ig a tanító elkészített a gyermekkel)
- családrajz (amit, szeptember 15-ig a tanító elkészített a gyermekkel)
- a gyermek folyamatos megfigyelése
- Diagnosztikus fejlődésvizsgálat (DIFER)

Az 5. évfolyamba való átmenet problémáját úgy könnyítik meg a tanítók, hogy minden gyermekről a 4. évfolyam végén jellemzést készítenek az alábbi szempontsor segítségével a leendő osztályfőnök és tanárok számára, meghívják őket órákra, óralátogatásokra.

Szempontsor a gyermekek jellemzéséhez

1. Felnőttekhez, társaihoz való viszony

- kommunikáció
- magányos, barátkozó, nyitott, zárkózott, segítőkész stb.
- együttműködés
- kapcsolatteremtés
- szabályok elfogadása, betartása
- konfliktuskezelés, válaszreakciók (megértő, megtorló, durva, agresszív stb.)

2. Mozgás

- nagymozgások
- mozgáskoordináció
- egyensúlyérzék
- finommozgások
- eszközhasználat (ceruza, olló, evőeszköz stb.)
- betegség, „felmentés”

3. Tájékozottság

- irányok (jobb-bal, fenn-lenn stb.)
- téri tájékozódás
- testtudat
- színek
- név, család

4. Kommunikáció

- kommunikációs készség
- kifejezőkészség
- szókincs
- beszédtempó
- beszédhiba
- hallás

5. Értelmelem, érzelem

- érdeklődés (óvodában, óvodán kívül)
- munkaérettség
- munkafegyelem
- motiválhatóság

- figyelem tartósság, elterelhetőség
- emlékezet (vers, mondóka, dal stb.)
- aktivitás
- feladattudat
- önállóság
- számfogalom, mennyiségfogalom
- érzelem (kiegyensúlyozott, érzékeny stb.)

Elengedhetetlen a tanító, gyógypedagógus, logopédus, differenciáló tanító, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógiai asszisztens együttes munkája.

A fejlesztésre szoruló terület ismeretében minden gyermekre egyéni fejlesztő-differenciáló program készül.

Fejlesztő foglalkozások biztosítása az általános iskola alsó és felső tagozatán

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása Nkt. 47. § (1)-(10)

- (1) 1 A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(3) A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelés

- az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy
- a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban

(a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók – külön vagy közös vagy részben közös – nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola, kollégium együtt: gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézmény) történhet.

A többszörösen módosított 1993. évi LXXIX. számú közoktatásról szóló törvény 30. § alapján.

30. § (1) „A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.”

(7) „A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló a közösségi életben való beilleszkedését elősegítő rehabilitációs célú foglalkoztatásra jogosult. A rehabilitációs célú foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében valósítható meg.”

E törvények szerint iskolánk ezen tagozatán fejlesztésre szoruló gyermekek részére fejlesztő foglalkozásokat biztosít a szakvéleményekben meghatározottak szerint.

35. § (2) A fejlesztő felkészítés feladata, hogy azoknak a gyermekeknek, akik tankötelezettségüket sajátos nevelési igényük miatt nem tudják teljesíteni, biztosítsa a fejlődésükhöz szükséges felkészítést, a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtásával.”

121. § (1) bek. 28. pontja: Sajátos nevelési igényű neveléshez és oktatáshoz szükséges feltételek a gyermek, tanuló külön óvodai neveléséhez, illetve iskolai neveléséhez, oktatásához a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a neveléshez és oktatásához szükséges speciális tanterv, tankönyv és más segédletek, ..., az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz szükséges speciális tanterv, tankönyv... a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

121. § (1) bek. 29. pontja: Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

E törvények alapján, ezen tagozaton a fejlesztés, megsegítés az alábbiak szerint folyik:

- pedagógusok (osztályfőnök, szaktanár) jelzi gyógypedagógusnak, fejlesztőpedagógusnak az általa tapasztalt lemaradást, problémát a tanulónál.

- fejlesztőpedagógus, felveszi a kapcsolatot a Tolna Megyei Ped. Szakszolgálat Nevelési Tanácsadóval, vagy indokolt esetben, probléma súlyosságától függően Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal vizsgálati időpont késése céljából.

Szakvélemény alapján, egyéni fejlesztési programterv összeállításával, egyéni fejlesztő napló megnyitásával kezdődik a gyermek fejlesztése.

- Heti 1, illetve súlyosságtól függően 2 alkalommal vesznek részt a gyermekek ezen foglalkozásokon.
- Foglalkozások időtartama 25 perctől – max. 45 percig tart, foglalkoztatási forma egyéni vagy mikrocsoportos formában történik.
- Foglalkozások helye állandó, szokás-szabályrendszer az iskolai házirend szerinti, fejlesztő pedagógus által kiegészítve.

Gyermekek haladását egyéni fejlesztő naplóban vezeti a fejlesztő pedagógus minden alkalommal (tananyag, gyermek viselkedésének jellemzői). Fejlesztőprogram szerinti speciális tananyagot a gyermekek részére az iskola biztosítja, gyermek kimondottan erre a célra szolgáló füzetében nyomon követhető.

Fejlesztő foglalkozások, szülők és pedagógusok, gyógypedagógiai asszisztens számára, előre egyeztetett időben megtekinthető, folyamatos kapcsolattartás, konzultáció a gyermek fejlődése érdekében, elengedhetetlen a fejlesztő pedagógus és az előbb említett érintettek között.

Intézményvezetői határozat szabályozza a vizsgálat után elkészült szakvélemény alapján, a gyermek tanulmányi eredményének értékelését, esetleges felmentését bizonyos tantárgyakból, tantárgyrészekből, írásbeli, szóbeli, vagy mindkettő számonkérése alól.

- A gyermek tanításában résztvevő szaktanárok e határozat alapján értékelik a gyermek fejlődését, saját képességeinek figyelembevételével, és önmagához viszonyítva haladását.
- Figyelembe veszi, értékeli a fejlesztőfoglalkozásokon való részvételét, ottani munkáját nyomon követi, esetlegesen értékeli fejlesztőpedagógussal egyeztetve.
- Idejében felismeri a problémát, ezt jelzi fejlesztőpedagógus felé.
- Terápiás megközelítéssel él, figyel arra, hogy a gyermek részt vegyen a terápiás lehetőségeken (fejlesztőfoglalkozás).
- Követel, de mindig figyelembe veszi a gyermek teljesítőképességét (olyan feladatot is ad, melyet biztosan meg tud oldani).
- Olyan elvárásai vannak, melyek megfelelnek a gyermek képességeinek.
- Amennyiben érvel a pozitív diszkriminációs lehetőségekkel, azt betartja, konkrét segítséget ad.
- Dolgozatok írásakor időkedvezményt biztosít.
- Feladatok felolvasása.
- Olyan értékelési rendszert alkalmaz, ahol a fejlődés a gyermek számára is látható. (pl. érdemjegy helyett inkább százalékban fejezi ki a teljesítményét, annak mértékét)
- Biztosít időt korrepetálásra.
- Szülővel lehetőség szerint kapcsolatot tart, folyamatosan értesíti gyermeke haladásáról.

4

Tananyag feldolgozása során:

- Vázlat írása.
- Tananyag fontos részének megjelölése, a minimum követelmények szerint.
- Tananyag szakszavainak megmagyarázása, gyakorlása.
- Tananyag feldolgozásakor sokat szemléltet, önálló feladatot ad, tevőlegesen vonja be a gyermeket.
- Belátja, hogy a gyermek fejlődése, csak együttműködéssel, folyamatos konzultációval, saját képességeinek megfelelő ütemben, tempóban érhető el, valamint az értékelés is saját magához viszonyítva történhet, intézményvezetői határozat szerint.

2003. évi LXI. törvénnyel egységes szerkezetben foglalt szöveg szerint II. fejezet 14. § (1) bekezdés A szülő joga különösen, hogy

- a.) megismerje a nevelési-oktatási intézmény nevelési, illetve pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról
- b.) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléshez tanácsokat, segítséget kapjon
- c.) a nevelési-oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon.

(2) A szülő kötelessége különösen, hogy

- a.) gondoskodjon a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről
- b.) biztosítsa gyermeke – a törvény 24. §-ának (3) bekezdésében meghatározottak szerinti – óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének vagy képzési kötelezettségének teljesítését
- c.) figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, gondoskodjék arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, és megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget
- d.) rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal
- e.) elősegítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda, az iskola, a kollégium rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását
- f.) tegye meg a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében
- g.) tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.

Fontos alappillérei ennek iskolánkban működő szolgáltatásnak tagozatvezető, valamint a gyermekek osztályfőnökei, akik koordinálják, figyelemmel kísérik a gyermekek foglalkozásokon való részvételét, kapcsolatok létrehozásában, szinten tartásában lehetőségeket biztosítanak (pl. szülőértekezlet keretein belül).

Közös cél, a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztése, csak együttműködve válhat eredményessé.

Szakirodalom

- Adorján Katalin: Gyakorlóanyag dyslexiás gyermekek részére I. Meixner-módszer
- Adorján Katalin: Gyakorlóanyag dyslexiás gyermekek részére II.-III. Meixner-módszer
- Dr. Bánki M. Csaba: Életünk és az agy (Biográf Kiadó, 1995.)
- Besztercei Enikő: Másképp (Logopédiai Kiadó, Bp. 2000.)
- Bíró Antalné: Pszichológiától – pedagógiáig (Alex-Typo, 1993.)
- Csabay Katalin: Lexi (Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.)
- Csabay Katalin: Lexi iskolás lesz (Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.)
- Erdei Gáborné: Pont, pont, vesszőcske (Oskar Kiadó)
- Fiatalok az élet küszöbén. Tanári kézikönyv I.-II. Kapcsolat- és jellemépítő, AIDS- és drogvédelmi program, Timótens társaság
- F. Földi Rita: A pszichikus fejlődés problémái (Okker Kiadó, 1999.)
- Hornyákné Tarnai Klára: Betűsuli (Logopédia Kiadó, 2002.)
- Kép- és szöveggyűjtemény számolni tanuló gyerekeknek
- Kocsis Lászlóné-Rosta Katalin: Ez volnék én? (Logopédiai Kiadó, Bp. 1993.)
- Kolozsváry Judit: A sajátos ember (Okker Kiadó, Bp. 1999.)
- Martonné Tamás Márta: Fejlesztő pedagógia (Perfekt Nyomda, 2002.)
- Martonné Tamás Márta: Integráció és inklúzió (Trefort Kiadó, 2006.)
- Pedagógiai szakfolyóirat számai: Fejlesztő pedagógia
- Perlay Rezsóné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája (Okker Kiadó, Bp.)
- Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv, Korona Kiadó

- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában – Komplex prevenció óvodai program (Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt., 1999.)
- Rosta Katalin: Egy negyedszázados nevelő-fejlesztő munka tapasztalatai (Logopédiai Kiadó, Bp. 2006.)
- Rosta Katalin: Taníts meg engem! (Logopédiai Kiadó, 1996.)
- Brigitte Sindelar: Vizsgálóeljárás az iskolás gyermekek részképesség-gyengeségeinek felismerésére a tréningprogram használatához (A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft. Bp., 2002.)
- Brigitte Sindelar: Útmutató a „Sindelar-tréningprogram” egyéni, fejlesztési terv kidolgozásához Dr. Brigitte Sidelar által összeállított egyéni fejlesztési tervjavaslatok (A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft. Bp., 2002.)
- Szarvasné Tóth Bernadett: Helyesírást, olvasást fejlesztő segédkönyv (felső tagozat)
- Szautner Jánosné-Szigeti Gizella: Képességfejlesztő program a kisiskoláskori tanulási zavarok korrekciójához I.
- Szautner Jánosné-Szigeti Gizella: A tanulási zavarok korrekciója a kisiskoláskorban I.-II.-III.-IV. (Cifi Nyomdai Kft., Szolnok)
- Számolás gyenge és dyscalculiás gyerekek számára! Én is tudok számolni! Ofszet nyomdai Bt.
- Vannay Aladárné: Gondolkodj és írj!

Pszichológus és az iskolában

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény lehetővé teszi, hogy a pszichológia iskolapszichológusi szolgáltatás formájában megjelenjen a hétköznapi életben az adott intézmény tevékenységi palettáján.

Alkalmazáshoz szükséges végzettség: pszichológus és tanító vagy tanár, illetve pszichológus tanácsadás vagy iskolapszichológia szakiránnyal.

Az iskolapszichológus munkájának alapvető célja, hogy szaktudásával az iskola nevelő-oktató munkáját segítse, hatékonyságát növelje. Feladata elsősorban a primer prevenció területén van, munkájával közvetett és közvetlen módon segíti a gyermekek személyiségfejlődését. Az iskolapszichológus a gyakorlatban elsősorban a fejlődéslélektan, a pedagógiai-, és a szociálpszichológia tudásanyagát alkalmazza.

Az iskolapszichológus tevékenysége a gyermek - szülő - pedagógus hármassával való szoros együttműködésben valósul meg.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján az iskolapszichológiai feladatok a nevelési-oktatási intézményben:

A gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.

A nevelési-oktatási intézményben dolgozó iskolapszichológus közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.

Az iskolapszichológus a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében

közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben, kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit.

Tanulókkal végzett tevékenységek

- *Egyéni* foglalkozás (a szülő, a pedagógus, vagy a tanuló kérésére)
- Csoportos foglalkozások, önismereti csoportok vezetése
- Osztályfőnöki órákon való részvétel
- Tanórán és tanórán kívüli megfigyelés
- Szakkörök, oktatás

Pedagógusokkal végzett tevékenységek

- · *egyéni konzultáció*
- · csoportos konzultáció, esetmegbeszélés
- · értekezleteken, rendezvényeken való részvétel

Szülőkkel végzett tevékenységek

- egyéni beszélgetések, előadások tartása
- tematikus szülő csoportok vezetése

Az iskolapszichológus megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén.

Megszervezi a nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat.

Megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

Az iskolapszichológus segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását.

Kapcsolatot tart a környezetében működő óvodában, iskolában dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal.

Együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó iskolapszichológussal a nevelési-oktatási intézményben a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, tanulók pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában,.

Az iskolapszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot

tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel.

Együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában.

Az iskolapszichológus egyfelől szakmai szempontok alapján ismereteket szerez az egyes tanulókról, a szülőkről, a nevelőtestületről, s mint az empirikus társadalomkutatás módszereiben bizonyos fokig jártas szakember, méréseket végez, másfelől áttételes és közvetlen módon befolyásolja az intézmény életét, fejlesztő eljárásokat honosít meg, illetve azok kidolgozására tesz javaslatot. Munkájában mind a megismerés, mind az aktív befolyásolás terén ötvöződik a gyakorlatias alkalmazás és az újat kutató jelleg.

Logopédia és gyógytestnevelés

2013 szeptemberétől a logopédiai és gyógytestnevelés ellátást a Pedagógiai Szakszolgálat illetve az EGYMI szakemberei látják el intézményünkben.

/ Nkt. 18. § /

(1) A szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti.

(2) Pedagógiai szakszolgálat

a) a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,

b) a fejlesztő nevelés,

c) szakértői bizottsági tevékenység *,

d) a nevelési tanácsadás,

e) **a logopédiai ellátás,**

f) a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás,

g) a konduktív pedagógiai ellátás,

h) a gyógytestnevelés,

i) az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás,

j) a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

28. § (1) Az Nkt. 18. § (2) bekezdés *h)* pontja szerinti gyógytestnevelés feladata a gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi vizsgálat gyógytestnevelésre utalja.

(2) A gyógytestnevelés megszervezése, személyi feltételeinek biztosítása az Intézmény feladata a Központ által kijelölt nevelési-oktatási intézményekben. Abban az esetben, ha a szükséges feltételek rendelkezésre állnak, a tanulók részére heti egy tanórai foglalkozás keretében úszás órát kell szervezni. A gyógytestnevelés legfeljebb tizenhat fős csoportokban szervezhető meg.

(3) A gyógytestnevelés bármelyik a nem a Központ által fenntartott nevelési-oktatási intézményben is megszervezhető, amennyiben a Központ erről megállapodást kötött az érintett nevelési-oktatási intézmény fenntartójával.

(5) Az iskolában a gyógytestnevelés feladatának ellátása a tanév rendjéhez igazodik. Az adott tanulóra vonatkozó ellátásnak a tanév rendjétől eltérő megkezdése vagy befejezése csak az iskolaorvos vagy a szakorvos véleménye alapján kezdeményezhető.

(6) A gyógytestnevelésben részt vevő gyermekek, tanulók részére nyújtott ellátásról gyógytestnevelési naplót kell vezetni.